

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Дасюк В.В.,

*аспірант кафедри приватного та публічного права
Інституту права та сучасних технологій,
Київський національний університет технологій
та дизайну, м. Київ, Україна*

У статті розглянуто правове регулювання антикорупційної експертизи в країнах Європейського Союзу. Охарактеризовано особливості правової регламентації антикорупційної експертизи в таких державах як Іспанія, Португалія, Польща, Німеччина, Італія, Швеція, Литва, Хорватія, Болгарія.

Ключові слова: антикорупційна експертиза, корупція, правове регулювання, законодавство, Європейський Союз.

Постановка проблеми. Сучасний стан правового регулювання антикорупційної експертизи в Україні характеризується недоліками об'єктивного і суб'єктивного характеру. У зв'язку з цим та в умовах європейської інтеграції України вивчення досвіду правового регулювання антикорупційної експертизи в країнах Європейського Союзу набуває особливого значення.

Виклад основного матеріалу. У більшості країн Європейського Союзу порядок і правила оцінки проектів нормативно-правових актів на корупціогенність спеціально не регулюються ні в регламентах парламентів, ні в постановах уряду, ні в актах правоохоронних органів. У деяких країнах (Іспанія, Португалія, Польща) в регламентах вищого законодавчого органу йдеться лише про можливість здійснення юридичної експертизи. Так, у ч. 3 ст. 34 Регламенту Сейму Республіки Польща передбачено можливість направлення проекту на експертизу, якщо у пояснювальній записці немає

згадки про її проведення в період підготовки проекту до розгляду в Сеймі. У межах цієї експертизи може бути повністю або частково проведено й оцінку проекту на корупціогенність [1, с. 75].

Як правило в законодавчих актах зазначається, що парламент, суд чи інший державний орган може проводити антикорупційну експертизу нормативно-правового акту, які обирає вказаний орган на власний розсуд. При цьому, відповідних методичних рекомендацій немає, так само як і критеріїв проведення антикорупційної експертизи [2, с. 55-56]. У Німеччині коло суб'єктів, які беруть участь у процесі організації антикорупційної експертизи, нічим не обмежене і включає спеціалізовані дослідницькі наукові центри, міністерства й інші зацікавлені організації (наприклад, Інститут з вивчення проблем правової держави у Вільному університеті м. Берлін). Змішаний спосіб організації антикорупційної експертизи характерний, зокрема, для Італії та Швеції, де для оцінки ефективності дії норм права формують урядову комісію (Швеція) або профільну комісію (Італія). Метою діяльності цих органів є вивчення потреби в подальшому реформуванні прийнятого законодавства. Крім того, такі органи мають право проводити з власної ініціативи, а також за дорученням урядових структур розслідування щодо застосування та ефективності норм національного законодавства [1, с. 75].

Найбільш ефективним прикладом правового регулювання антикорупційної експертизи є досвід Литовської Республіки. У Законі «Про запобігання корупції в Литовській Республіці» № IX-904 від 28 травня 2002 року прямо передбачено здійснення антикорупційної оцінки законопроектів. Так, згідно ст. 8 цього Закону законопроекти обов'язково проходять антикорупційну оцінку, якщо вони стосуються: передачі права власності чи управління державного або комунального майна приватним особам; збільшення або зменшення доходів чи видатків державного або муніципальних бюджетів за рахунок передачі виконання функцій держави або функцій муніципалітетів приватним особам або організаціям; державних

закупівель товарів чи послуг; надання громадянства в якості винятку; організації конкурсів на посаду в державному установах; встановлення, скасування або внесення змін до вимог щодо кваліфікації, сертифікації та ротації осіб, які працюють в місцях обслуговування громадян; постачання товарів або надання послуг за державними контрактами; встановлення, скасування або зміна вимог до діяльності, яка вимагає дозволу державних або муніципальних органів; фармації та медицини тощо. При цьому цей перелік не є виключним. Антикорупційна експертиза може бути проведена і за бажанням розробника законопроекту, якщо він вважає, що законопроект може вплинути на масштаби корупції. У законодавстві Литовської Республіки також чітко визначено уповноважені установи на здійснення антикорупційної експертизи та детально сформовані методичні рекомендації щодо здійснення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів [3].

Антиприкладом реалізації політики запобігання корупції шляхом здійснення антикорупційної експертизи є Хорватія та Болгарія, в яких відсутнє правове регулювання проведення антикорупційної експертизи.

Висновки.

Розглянутий досвід європейських країн щодо правового регулювання антикорупційної експертизи свідчить, що в кожній країні існують національні особливості, а отже, і специфіка формування і розвитку цієї сфери. Вивчення і виважене використання досвіду країн Європейського Союзу щодо правового регулювання антикорупційної експертизи слід визнати корисним для удосконалення вітчизняного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Онищук І. Моніторингова експертиза нормативно-правових актів на наявність корупціогенних чинників: міжнародний досвід. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 3. С. 72–81.

2. Tilman Hoppe. Anti-Corruption Assessment of Laws ('Corruption Proofing') Comparative Study and Methodology Publisher: Regional Cooperation Council Trg Bosne i Hercegovine 1/V, 71000. URL: https://archive.rai-see.org/wp-content/uploads/2015/06/Comparative_Study-Methodology_on_Anti-corruption_Assessment_of_Laws.pdf (дата звернення 18.11.2022).

3. REPUBLIC OF LITHUANIA LAW ON CORRUPTION PREVENTION No. IX-904 as of 28 th May 2002. Republic of Lithuania. 2002. URL: https://www.stt.lt/data/public/uploads/2021/04/kpi_anglu_kalba_eng-2021_04_08.pdf (дата звернення 18.11.2022).

The article examines the legal regulation of anti-corruption expertise in the countries of the European Union. Features of the legal regulation of anti-corruption examination in such countries as Spain, Portugal, Poland, Germany, Italy, Sweden, Lithuania, Croatia, Bulgaria are characterized.

Key words: anti-corruption examination, corruption, legal regulation, legislation, European Union.